

Jelica Kiso

MAČKE

Silazi i kupuje kartu. Stanica je u izgradnji. Dok je prilazila s blage uzvišice, jasno je mogla da vidi masivnu betonsku ploču iz koje su štrčale armirane šipke visoko u vazduhu. U mračnom podzemlju pružaju se šine okružene svetlucavim peronima. Ulazi u gužvu koja se ne smanjuje sve do stanice u centru, kada se svetina najzad razređuje. Jedva je nekoliko ljudi ostalo u vozu. Vidi takve poput sebe, na kraju vagona spavaju otvorenih očiju ili jedu iz odmotanih papira. Na lancu joj visi žuta torbica. Kosu je podigla u konjski rep koji se spušta duž kičme. Obučena sportski, dostojanstveno, čisto, nalakiranim noktima je obuhvatila rukohvat, ljuljuška se u ritmu voza, nestešnjena i slobodna.

Izlazi iz voza na dobro poznatoj stanici gde je dočekuje znano, drago lice skretničarke. Žena ukazuje na promenu koloseka. Pod miškom joj je velika skretničarska knjiga u koju sigurno beleži sve što opazi. U slobodnoj ruci drži umiveno signalno svetlo. U istom trenutku, škljocnuvši, šine su se premestile poput makaza i zamenile mesta.

Veštinom uvežbanog prsta, Majda je izvukla rep iz teksas jakne i krenula pokretnim stepenicama prema kući. U tridesetim je, ništa joj nije teško. Preskače poneki stepenik umornog pokretnog mehanizma. Kasno je, iza nje je ostala prazna kompozicija koja se zasigurno odvozila na noćni počinak. Retki dremljivi putnici silazili su ka stanici urojnjeni u sopstvene misli.

Do stana je morala da prođe kroz park. Omeđen ozidanom ogradom s ugrađenim metalnim pločama na kojima su bili urezani podaci o njegovoj biljnoj kolekciji. Po sredini se pružila staza obrasla u simetričnu aleju kestenova čije su se krošnje u visinama spajale, gradeći tako zeleni tunel. Vrt se širi s obe strane, cvetne i žbunolike arborete građene prema bojama, u tišini i nepomično formiraju oštrougle trouglove bez staza. Mesec je već odskočio na tamnom ultramarin nebu. Park je pust. Svetiljka ispod lista prizemnih rozeta usputnih koralnih zvončića osvetlila je dezorijentisano narandžasto domaće mače na stazi. Majda je prirodno zastala i obratila mu se, dozivajući ga. Mače se povuklo, uplašeno. Zamjaukala je kad je mače izašlo nešto slobodnije, drhteći. Dozvolila je da joj onjuši ispružen prst, što je mače i učinilo, svaki put se odmičući, u mernoj jedinici infinitezimalne šape. Bila je strpljiva. „Kako slatko mače“, rekla je i nastavila da govori umiljato i piskutavo, najnežnije što je znala, hrabreći ga. Mače joj je prišlo, na kraju i dalo da ga uhvati i ponese topli potok sačinjen od mirisa i dodira Majdine ruke. Staje u šaku. Drhti, ali ostaje na dlanu. Mjauče glasno, vrteći unezvereno glavom. Izvučenim kandžama se hvata za kožu, premeštajući svoje lako telo s noge na nogu. Vešto to radi. Kako se kreće, tako se meko krzno pomiče i pretače u male talase koji iščezavaju pod pojavom novih. Oko njuške su mu raspoređeni dugački beli brkovi, dok je celo u narandžastoj boji, nešto tamnijoj, poput crvenkastosmeđe dlake mladog orangutana. Krupne oči je širom otvorilo, okomito, vertikalne dužice su se rastvorile u tamne kišobrančiče. Majda ga teši, bodri, smiruje. Ide s njom, umorni su, prisešće kad stignu. Prelaze preko ulice i pločnika, prolaze pored plehanih ograda, a zatim se spuštaju do Majdine zgrade. „Kako ću te nazvati?“,

tepa mu. Otključava vrata i prodiru zajedno. Spušta mače na parket. Soba je mračna, u njoj su otvorena vrata prema drugoj sobi u kojoj gori svetlo. Tamo su sto i kuhinja. Nestaje iza njih, dok mače, neodmaklo od mesta gde ga je spustila, tumara njuškicom naokolo potpuno izgubljeno. Majda se vraća s keramičkom činijom u koju je natočila malo vode i stavlja je ispred mačeta. Bojažljivo prilazi, ne proizvodeći nikakav zvuk, vibrise je usmerilo, njima se poslužilo i savilo ih, nagnuvši se, jezikom polizalo površ vode, koja se namreškala. Majda nakratko nestaje. Mače čini krug oko činije i ulazi u mrak. Majda se vraća, ovog puta s otvorenom konzervom sardine. „Gde si?“, s osmehom je cvrknula. Upalila je plafonsko svetlo i soba se iz mraka za tren raspršila u blistavu reklamu. Mače je bilo na korak od nje. Konzervu s ribom je spustila pored posude s vodom i stala da ga doziva, sokoleći to maleno riđe klupko koje se primicalo jednako oprezno, jednako nespretno. Kada je prišlo, liznulo je staklenu površ vode, a zatim usmerilo njušku ka sardinama obilato natopljenim u ulju. Liznulo je, pa zastalo, njuškalo, smirilo se i počelo da žvaće i jede. To je trajalo kratko.

Majda je sebi podgrejala boršč, a bezimeno mače je pustila da istražuje prostor. Imala je želju da legne što pre, razmišlja, kuje planove, sutra će, odlaže sve, biva između „beše” i „biće”, koprena umora joj se navukla na lice, svlači se, leže, begunka u njoj se okreće i namah tone u san.

Jutro se uvlači u njeno telo. Budi se bez sata. Može biti šest ili sedam. Mrda rukama, ispravlja noge, prijatno joj je dok se rasteže, oseća svaki delić kože, svaku poru, krv protiče mladim gipkim kapilarima, podilaze je golicavi žmarci. Mače, na vrhu jorganskog brega, gleda je, mjauckne, osmeh joj se sam od sebe rasteže na licu.

„Još si tu?“, rekla je vragolasto. „Nazvaću te Basti. Basti ima brčiće.”

Prstom je dotakla vrhove belih vibrisa, koji su se povili pod dodirrom, senčeći mu njuškicu. Basti je počela da se umiljava, poturajući dlakavu glavicu i podignute uši obrasle retkim ružičastim vlaknastim čupercima.

„Umiljata Basti”, rekla je Majda i odskočila od kreveta. Basti se jednako skotrljala niz padinu pamučne navlake, dočekavši se na noge.

Lako more dlaka odvelo je Majdu u pravcu njenog jutarnjeg rasporeda. U dobrom raspoloženju, telo u kretanju izbija i vodi, svetlost je opisuje, lepota rastvorenih krila, prozračnost iščezava, ali se na drugom mestu pojavljuje, pokret bez vlasti, neispripovediv miris parfema vijori se kroz šare svilene ešarpe i vetra. U patikama je, na prstima poskakuje, kao da ne sme da stane, sportsko telo ispunjeno živopisnom dušom koju uzdižu i nose ulice, otvoreni dućani i korpe s voćem, ljudi, užurbani, obesnaženi, ljude nose struje, ona se savršeno uklapa u frekvenciju grada, kao da su svi na istoj trambolini, dodiruju je drugi i to joj ne smeta, ulazi, takoreći uliva se u *The Pet Store*, prateći tok reke u kojoj kao da sve nestaje, pa i ona.

Osvrće se zapljusnuta proizvodima za životinje. Toliko toga. Posude za pesak različitih zapremina, posip s mirisom lavande, ruzmarina, nude joj čaj na minijaturnom tacciranom krevetu, putnu torbu s mrežastim prozorom, s pogledom na pučinu, grebali-

ce u obliku ribe, nanule, oblake, baršunasti tunel, kamene činije, drvene četke, ulje protiv buva, udiše sprejeve duginih boja, snežni prašak, ogrlice od dragulja, tablete protiv parazita, vesele granule, sapunice šampona, *Sensitive*, *Vet Spirit*, *Pure Spirit*, za njenu poštovanu boginju Basti, Bast, Bastet, Sehmet, Baset, Ubasti, Pasht, za njenu staroegipatsku čuvaricu, sočnu čuvarkuću, polenovno zrnce, žitko telašce što se samoniklo pomoli, izroni, zaigra, dok s njega spadaju zlatne krastice dlaka izmešane sa zracima svetlosne prašine.

Posmatra ih i uči o kretanju. Prekrasni detalji prožeti duhovnim odlukama koje se manifestuju u tvarima kretnje. Savršeni kolutovi, klupko, vrzino kolo, nerazmrsivo jetro, bočna vrebanya i šepurenja, leđni mostovi i naduveni repovi, nakostrešeni, duplirani, šapama se budalasto lupaju po lobanjama, pobesneli bokseri, mudro se povlače, pripremaju skok. Sve je igra, nezadrživo pomišlja. Tu je i Sistra, u svim nijansama pepela, tigrica. Njene maslinaste šare i nepravilne crne tufne podsećaju na krzno ribolovačke divlje mačke. Sitne je i zdepaste građe, kao burence, gušće dlake i zelenih očiju. Uprkos kraćim nogama, odaje energiju bojišnih divljaka, veličanstveno stvorenje nedokučive volje. Basti pokušava da je obori, veća je, Sistra ne popušta, iako je pokorena, izvlači se i beži. Majda ih posmatra, ropkinja je njihovih igara koje, čini joj se, nadilaze puku biologiju i čisto fizičko delovanje. Smisljeno grade delatnu bit, dok ječe i sikću od zadovoljstva i neobuzdanih strasti. U toj sposobnosti zaludivanja Majda pronalazi prasvojestvo mačje igre, bezuslovnu prvobitnu životnu samosvojnost razuzdanog duha, nešto vlastito što ne počiva na razumu, niti je proračunato, jer bi se tako proteglo samo na svet ljudi. Majda se takmiči s njima, potura im klupko kanapa koji kontroliše tako što ga izvlači ili vuče po podu, između nužde i prohteva, zadatak bez rešenja, pitanje bez odgovora. Nabavila je različite gedžete za njihove bezbrojne komade. Pero s elastičnom držaljkom, loptice za badminton, birdije, lažne ptice izuzetno aerodinamične, njuškavce, zvončiče, mačju travu rasađenu po celom simsu na kojoj su, leškareći, posmatrale grad. Sistra je preferirala četine koje je Majda dovlačila iz parkova, bor ili tuju, nakon olujnih vetrova mogla je slomljene da ih nađe kraj drveća.

Sistru je pronašla u omanjem prirodnom rezervatu pritešnjenom pravougaonim masivima i kabastim kvadratima grada od ukrštenih pravih i duži. Iznad, tamo gde žive visoka zimzelena drveća, nižu se linije crnih kablova, mračni svod zategnut kržljastim antenama na krovovima okolnih zgradica. Rezervat je ograđen višim stubovima i ulaznom kapijom iz koje izbija *Florin trijumf* u kamenom reljefu. Obnažena boginja Flora u podignutim rukama drži plašt satkan od bilja, zakrilivši tako raskošnim kamenim pokrovom razigranu golišavu decu koja je okružuju. Reč je o manjem četinarskom šumariku, minijaturnoj tajgi s ugaženim tlom, retke ćilibarske svetlosti, a jakog opojnog mirisa smole. U drvenastoj amfibiji cvilela je Sistra, upetljana u dugačke i oštre iglice i umašćena terpentinom. Izgledala je nemoćno, jadno, Majda ju je brže-bolje oslobodila okova i ponela na ruci kao što pastirica nosi jagnje, uhvativši joj trup, dok su joj noge visile i klatile se nalik opruženim muzičkim notama.

Takva biljna staništa, u gradovima retka i zapuštena, trebalo je nesumnjivo da podsete na to da, nekakvim čudom, život na planeti Zemlji ipak ostaje u naučno-ekološkoj pažnji i razboritosti, da, i pored sve inertnosti i zatupljenosti, postoje biotopi kao živi primeri ljudskog rada i promišljanja. Bilo ih je tolicno da ih je Majda sve znala napamet. Rado je odlazila u oaze gde rastu zbijeni smeđi čempresi i prave takav hlad u koji tek jak vetar može da prodre.

Majdine šetnje uzimaju maha. Durašno oscilira po blagorodnim zelenim površinama. Gugla, razlistava, pešači, gradskom linijom do duha svetoga, tamo i natrag, ništa nije prisutno izuzev smaragdno parka, raskošnog vrta, malenih tundri. Silazi na reke, dodiruje mirne bašte, jabuka u nečijem dvorištu u stanju je da joj reorganizuje svest, da je razbudi i usmeri. Išla je dalje, do krajeva grada, do ivica civilizacije, do pojasa nakon kojeg se pružaju oranice i njive, livade i šume. Iz gradske kakofonije je prelazila u niže registre, bas je bubnjao u ušima dok ne bi postepeno prešao u tišinu. Tada je mogla da čuje, kristalno jasno, mjaukanje i zapomaganje ugnječanih mačaka koje je stavljala u torbu, krišom, kao kradljivac dragulja, te ih je samouvereno, uprkos utrnutim nogama, odnosila kući, lečila, vidala, zbrinjavala. Tada je mogla da vidi, ono što niko ne gleda, ono što niko ne želi da vidi, ono što nijedna kamera nije snimila, nijedna televizija nije pokazala, što je menjalo perspektivu, što je podstaklo Majdu da prihvati drugačiju perspektivu, da se iz gradske devojke preobrazi u skitnicu.

Takve stvari se ne zbivaju planski. Bar na prvi pogled. S početka je to bio intermeccu u njenom svakodnevnom životu, život s mačkama, jedna, dve, tri, kao delovanje za vreme odmora i radi odmora, kao igra, kao odigravanje, sve dok se nije pojavila neka vrsta lojalnosti koja ju je obavezivala u odnosu na nezbrinute mačke. Rasute po cestama, pregažene, tek rođene, izgladnele, dehidrirane, paralizovane, umrtvljene, zamrle, zaražene, obolele, nesvesne, osakaćene, skršene, slepe, bez repa, bez noge, o njima niko nije brinuo, niko ih nije pomazio, same, otupele, mlitave, izbezumljene. Niz je beskonačan. Ali već po broju mačaka s kojima je živela, po svojstvu pravilnog i ponovljenog izmenjivanja njihovog broja, one su postale sam Majdin život. Bilo ih je šesnaest, izbrojala je u jednom odsutnom trenutku, iako je to nerado činila, različitih boja, oblika i osobina, od crnih, kratkorepih, jednookih, do belih, albino, slepih, nizale su se najraznovrsnije pasmine, persijska, bengalska, himalajska, sijamska, anhorska, vanska, egipatska, burmanska, dolazile su iz svih kutaka sveta, a sve su ipak bile mešanke. Majdine meleskinje, mulatkinje, Majdini mestici i kreolci, divlje i pitome, uspavane i razigrane, *catta*, *cattus*, potekle od nepristojne latinske reči na koju se sve odazivaju bez izuzetka, okreću glavice i žare očima.

Svoj stan je Majda prilagodila njihovom suživotu. Stan koji je posmatrala na listovima modnih časopisa, enterijer i dizajn, lajf stajl i arhitektura, ubrzo se pretvorio u stanište mačaka. Fioke su preinačene u jazbine, ormari u čitave habitate, kuhinja u lovačko polje, kupatilo u azurnu oazu. Nije spavala u svom krevetu, nego na rasklopivoj fotelji u kojoj kao da su stanovali bauci. Lusteri i lampe su na požutelim abažurima imali zarivene vlati trave, čoškovi su bili prekriveni šibljem i kožama. Služila se preostalim šoljama,

časama, činijama i ispražnjenim konzervama, skupljala vodu i reciklirala, svuda ih je bilo poput rezervi. Njene dve „Bošove” rerne dosuđene su leglima, peći su bile zatrpane mačkama, kandžama izgrebani tepisi, po kojima se lepio papar, susam, pesak, razapeti na odavno pocrnalom parketu. Bilo je toplo, skuvano, razmekšano. Žarište bez vatre. Oblizano, meko i lakonogo. Prostor je stekao misaoni identitet. Nisu to bili predmeti, niti nameštaj, nego svetišta, hramovi, arene, igrališta, sudnice, začarani svetovi.

Gleda pokret, uzdizanje i pad, redosled se uvek menja, mačja vlast bez vlasti ponekad je stalna, ponekad razlučena, iznenadna. Vežba, trening, ponovljivost, izmena redosleda, refren refleksnih kretnji, pomicala ih je moćna sila, svaki njihov živi atom ispunjen energijom vrele krvi odašilje slepu napetost koja ima važnu ulogu u čoporu. Neizvesnost je uvek tu, neizvesnost je još i nešto što počiva na probijanju, guranju napred, na iskoračivanju, motor je stalno upaljen, uzrokuje nepojmljive promene, neočekivane ishode, živi za tu kušnju. Kontinuirano testiraju telesnu snagu, izdržljivost, dovitljivost, odvažnost i postojanost. U granicama svojih duhovnih moći, poslušnost do njih često ne dopire, uvek se nađe bar jedna mačka koja će oduzeti iluziju, doslovno, prekršiti pravilo, mačka-varalica, mačka-krivoverka, otpadnica, novatorka, zatočenica vlastite volje, pripadnica tajnog društva, čime se osigurava pretnja čitavoj zajednici i remeti kakav-takav mir. Mačji mir. „Prede, prede, a ništa ne isprede”, pevušila je Majda. Kotka se koška.

Prošlo je toliko godina, a u Majdinim nogama je ostao talog lakog mora koje ju je budilo i guralo napred, probijalo i utvrđivalo u njenoj intuiciji. Organizam joj je takoreći bujao, osnažen mačkama, poslužujući se njihovim instinktima. Prepušta im se, bez stanke, zaklaćenom glavicom suncokreta, oči joj se rogače, nozdrve šire, njihova je koliko su i one njene, bezuslovni koloplet. Prošivenost. Međusobno su se potpomagale, razrastale, probijale se zajedno u tom čudnovatom grandioznom ekosistemu. S početka, drakonske mere, oštre kazne, ograničenja mačje samovolje, s vremenom su se stanjivali, razređivali, ukazala se njihova neprimerenost, sve dok ih u potpunosti nije zamenila, s jednakom snagom i još boljim razlozima, višestrana nepatvorena simbioza. Mutualistička interakcija. Vrsta zajedničke korisnosti, suživot različitih pasmina. Trampa, otkup, prirodnim trgovačkim rutama, širilo se biološko gnezdo protkano mistikom kohezije, krivih i nevinih nije bilo, *onaj ko je te pojmove izmislio, obmanuo je ljude*.

Ali ne i mačke. Mačke nisu osvojile prostor, nego Majdin um. U njemu su, uprkos Majdinim početnim nastojanjima, potpuno zavladaile i zagospodarile, da bi im se na koncu i ove pripovesti Majda zdušno povinovala. Čankoliz, bedna ulizica. Nizom adaptacija, Majda je kržljala i kopnila, dok su se na njen račun mačke, preuzimajući vlast, razvijale i rastle.

Međutim, Majdin život nisu činile isključivo mačke, nego i zgrada u kojoj je stanovala, komšije i njihovi stanovi, jedna vrata, druga vrata, susedi Petrovići, Čorići, Vukićevići, Bratići i inići, koji su najpre osetili strašan smrad u zgradi, posebno na petom spratu, gde je bio smešten čudnovati život s mačkama zaklonjen zidovima. Oni sa sprata, susedi u prolazu, okrznuti mačjim očima, dok bi Majda otvarala i zatvarala svoja ražana

vrata, idući u svakodnevne pohode i nabavke, dolazili su na sastanke stambene zajednice i iznosili sumnje i strepnje kada je bio u pitanju stan broj 27.

„Nešto smrdi”, govorili su, „a smrad dolazi iz tog stana.” „Takav smrad, to se ne može rećima opisati.” „Sramota, gde živimo!”, podvikivali su, očekujući od upravnice zgrade da učini nešto tim povodom. „Znate, ne mogu devojkicu da dovedem”, rekao je mladić s petog. „Iz kog ste vi stana?” „Možemo da zovemo inspekciju. Prijavimo i gotovo!”, komšije su rešavale. Razgovor se širio, rasipao, pričalo se o svemu što tišti i muči zgradu i njenu skromnu zelenu okolinu, razvuklo se na celo veće.

Sredovečna upravnica, nadglasana pobunjenim stanarima, požurila je da saćini zapisnik. Dosta toga je uradila, dosta toga je bilo potrebno uraditi. Tako je sa zgradama. Održavanje krova, na primer, jedno je od gorućih pitanja, ali se i ono povuklo pred najezdom Majdinih maćaka. Sve o ćemu je znala da misli bile su maćke. Zakon je jasan, mogla je da ima najviše jednu maćku i podmladak do tri meseca starosti. Na vratima je takoće po zakonu morala da nalepi nekakav znak, da postavi obelećje. U lift je smela da uće sa životinjom u slućaju da je prazan. Prostori su morali da ispunjavaju uslove za dobrobit tih životinja, mikroklima, higijena, adekvatna hrana, lećenje u karantinima, vakcinacija, sterilizacija, mir. Spominje se i tehnopatija. Susretala je Majdu u prolazu, mladu nabildovanu devojkicu, i uvek bi pomislila kako puca od zdravlja, mada je u poslednje vreme izgledala, istina, iznureno, umorno. Zakoni su upravnicu zalućivali, srozavali na nivo pukog fakta. U njima nije pronalazila ćećnje, patnje, ljubavi, fluide, sećanja. Zakonski stupci, propisi, akta, interni tipografski vojnici, oslućujući svaku reć, svaki paragraf, bez najave, izvodili su uvećbane rituale bezbednosti, lomeći sve pred sobom, gazeći nemilice svakog ko bi im se našao na putu, na putu njihovog reda, na putu krivićnopravnog pomazanja.

Posetiće je. Porazgovaraće s njom.

Majda je oćskrinula vrata, pomolivši lice, polovinu lica, gurkajući nogom erupciju maćaka.

„Komšinice, možemo li da poprićamo?”, rekla je tiho, „upravnica sam.” Ali nije stigla da završi.

Majda se iskobeljala i izašla, zatvorivši vrata za sobom. Upravnicu je zapahnuo strašan smrad životinjskog porekla, što je i uzrokovalo njeno pomeranje prema zatvorenim vratima drugih stanova.

„Izvinite ako vas uznemiravam i ako je zao ćas”, poćela je upravnica.

„Recite”, oćsećno će Majda.

Nije bila spremna na ovakvu vrstu razgovora. Lice upravnice joj je bilo odnekud poznato, razume se da ga se sećala, bilo je, doduće, zatrpáno detaljima, fotografijama, dokumentima, zapisima, hologramima, svedoćanstvima, listovima, nije umela da objasni otkud se lice žene ispred kojeg je nepomićno stajala umećalo u takve sadržaje, nije bila u stanju da dokući i rastvori tu povezanost. Ali, kao po kakvom konopcu, jedno je vuklo drugo, i Majda je shvatila o ćemu je reć.

„Vaše životinje, znate”, nesigurno je govorila upravnica, „ostavljaju za sobom nesnosan miris, komšije su se pobunile, zahtevaju od mene...”

Upravnica je razmotrila svoj govor pre nego što će zakucati na Majdina vrata. Uvela je pravila. Reč „miris” umesto reči „smrad”. Eufemizmi su pristupačni, blagotvorni.

„Šta?”, otelo se Majdi.

„Znate, ni sama ne znam šta”, reče upravnica, osmehnuvši se blago kako bi opustila očigledno napetu atmosferu ispunjenu Majdinim nepoverenjem.

„Zašto ste onda došli?”, odvažno je lupila pitanjem.

„Vidite”, nastavila je upravnica, brzo shvativši kako neće biti lako, „vaše životinje unose nered u našu zajednicu. Nije u pitanju samo nepodnošljiv miris koji je probio u svaku ciglu ove zgrade, nego i buka, nemoguća buka, zapomaganje mačaka...”

„One se igraju”, reče Majda, kao da isporučuje telegram.

„Prema zakonu”, nastupila je upravnica čvršće, s verom u izbaviteljsku snagu propisanih pravila, „možete imati tek nekoliko životinja, one moraju biti prijavljene, adekvatno negovane, vakcinisane.” Nabrajala je.

„One su vakcinisane”, rekla je Majda.

„Možda bih mogla da pogledam, ako dozvoljavate”, zacvilela je upravnica.

„Nisam očekivala goste”, rekla je kratko i spustila ruku na musavu kvaku.

Upravnica je prepoznala taj znak. Njihov razgovor se privodio kraju, pa je požurila da doda.

„Mogla bih da pomognem.”

Majda je već gurala vrata i mačke, meandrirajući između „izvinite”, „žurim”, „nije pravi trenutak”, očajnički, ali i hrabro, prodirući u stan, zatvorila je vrata za svojim leđima. Upravnica je takođe prozborila nešto poput „izvinite”, „doviđenja”, „uskoro”, osetivši duboko nezadovoljstvo u tom malom hladnom zgradnom hodniku u kojem je ostala sama. Osetljiva, razumna, ali i zabrinuta za ženu s mačkama, krenula je liftom prema prizemlju. Neće oklevati, pomišlja, zabeležiće svoj reporterski poraz. Kad ne bi bilo tog smrada, pronašla bi načine, umolila komšije, ovako je sve dobilo dimenziju otpora, visoki zid koji se podigao i razdvajao Majdu i njene mačke s jedne strane, komšije i upravnicu s druge, počeo je da se ruši.

Odmah pošto je ušla u stan, Majda je pustila suze koje su joj nakvasile crvene obraze. Imala je problem da sve to razume. Nije mogla da prihvati takvo ljudsko društvo po kom su mačke lutilice neraskidivo vezane za svet mizerije i poniženja. Da ih nije spasila, da im nije otvorila svoj dom, da ih nije nahranila i zalečila, ko bi to učinio, pitala se Majda. Vlast ih ubija, ništi, selektivno ništi. Svaka nova vlast započinje svoj projekat pre ili kasnije sklanjanjem životinja s ulica. Kao da od istrebljenja životinja zavise temelji novog društva, kao da će njihovim progonom nići nove države, zagalopirati nove jedinstvene ekskluzivne civilizacije, čije su blagodeti, znala je, uvek okružene bodljikavom žicom.

U strahu, Majda se povukla još više u sebe, vraćajući se proverenim obrascima, okrećući leđa upravnici, stanarima, zgradi, društvu, državi. Sama je, plitko diše, gleda pod noge, podozriva, nepoverljiva... Istinsko ljudsko biće? Solidarnost? Empatija? Ljubav? Čude-

sna mogućnost da ne bude ono što jeste, da po odluci preuzme lagani mačji hod, zastajkivanje bez nekog posebnog razloga, zapišavanje gradskih stubova, neplanski se vraćajući na ista mesta, njuškanje naokolo, opsluživanje sporednih kolovoza koji vode do praznih pijaćnih trgova, napuštenih fabrika, do izrovanih gradilišta.

Nije prošlo ni nedelju dana od Majdinog razgovora s upravnicom, kada je, usred dana, suverenim dekretom, bez mržnje, bez gnušanja, dokidanjem, izvođenjem tranzitnog cilja, organizovana ljudska sila doslovno pregazila Majdina vrata. Perjanice su se izmešale s mačjim repovima, vedeti s mačjim njuškama, prodrli su u prostor, razvejali koridor, hvatajući razbežane mačke kužnim rukavicama, gurajući ih u metalne mreže, usisavajući ih u zlokobne kaveze, što su činili krajnje spretno. Bezglasno. Nadahnuto. Prevrnuti, izvući, iščupati, nagurati, nagomilati, u volumenu nasilja, u delovanju mišića, u sintaksama pomamnosti, jarosti, beskrvnih furija. Mutljag krznenih tela, tovljene mačkice za roštilj, životinjske otrebine, božja legla. Više i ne mjauču. Ne čuje ni reči, ni dovike, ni naredbe. U vazduhu vise uzvičnici, nije znala s kakvim jezikom dolaze lisice, despoti, idioti. Čutala je, šta je drugo mogla. Predmeti bez mačaka se kreću, lako, kao da su od papira, kotrljaju se, sklapaju i rasklapaju, lebde. Nikome nije videla lice. Iz generacije u generaciju lica ljudske sile sve više nestaju, blede. Lica nisu potrebna. Na licima nose maske koje ne postoje. Sa slušalicama u ušima, uraslim, plove u svojim audio-naredbama. Lica su teška tone i tone i tone. Večna. Državotvorna.

Publika nije izostala. Komšije su nadgledale celu operaciju. Dok gledaju, miču se, gibaju, njihova tela penušaju. I ramena su im začudo u istoj ravni. Jednako se mrdaju u zadataj koreografiji. Tiho laju, reže, blokiraju prolaz. Videla ih je preko mrtvih smrdljivih mišića. Lice joj se hladilo, ukrutilo. Kosa joj je letela prema predmetima. Raspinjala se u vremenu koje stoji, jedan dan, drugi dan, bez nedelje, taj razvučeni jedan sat spram večnosti, zbrčkan papir, suv i plesniv. Ostalo je da zaškripi, da se pokrene, možda će se tako pojaviti budućnost. Osluškuje vlakna tankih papira s kojima se vetar poigrava. To su papirne mačke, a ovo je praznik svetla što neometano ulazi kroz otvorene prozore. Utabanim stazama.

Stajala je u zagradi. Dostojanstveno. U plitkoj siroti biti postojanja.

Komšije su otišle, na kraju, nestale. Vetropiri. Spustila se na fotelju, morala je da se nekako sklupča u sebi.